

Силабус курсу
**Автобіографічна проза для дітей і про дітей:
поетика характеротворення**

Освітній ступінь – перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 014 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітньо-професійна програма «Українська мова і література»

Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 3 курс, 1 семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

Куца Ольга Павлівна, доктор філологічних наук, професор

Контактна інформація

larkutsa@ukr.net +38 097 432 50 80

Опис дисципліни

Актуальність вивчення дисципліни «**Автобіографічна проза для дітей і про дітей: поетика характеротворення**» зумовлена посиленням зацікавлення сьогодні автобіографічними жанрами, конструюванням індивідуальної ідентичності, сучасними підходами до розуміння та інтерпретації у шкільній практиці проблеми авторства і загалом тими аспектами художнього твору, які спрямовані у світоглядно-психологічну площину як реального автора, так і художньо відтвореного персонажа. Навчальна дисципліна покликана сформувати у бакалаврів систему уявлення автобіографічних факторів й автобіографізму як особливого виду художньо-біографічної правди. У процесі вивчення дисципліни бакалаври матимуть можливість глибше аналізувати твори талановитих прозаїків української літератури, які акцентували на феномені дитинства, розкриваючи екзистенційні та психологічні складники власного письменницького «я».

Навчальний контент

Год. (лек. /сем.)	Теми	Результати навчання	Завдання
2 / 2	Тема 1. Автобіографічний дискурс літератури для / про дітей XX – початку XXI століття.	Знати специфіку, а звідси – мету і завдання навчальної дисципліни, її термінологічну і понятійно-категоріальну структуру; теоретичні засади питань, що розглядатимуться у процесі вивчення. Інтерпретувати особливості автобіографічних образів.	Питання
2 / 2	Тема 2. Автобіографічні рефлексії у прозових творах шістдесятників.	Аналізувати сучасні підходи до автобіографічних жанрів, вміти з'ясовувати причини їх актуалізації, знати генетичні особливості прозових творів шістдесятників для / про дітей. Виокремлювати визначальні засади творення автобіографічного героя.	Питання
2 / 2	Тема 3. Автобіографізм як вияв внутрішніх станів «незвичайної дитини».	Вміти з'ясовувати змістове наповнення понять «автобіографізм», «автобіографічний дискурс», «автобіографічне письмо», «сповідальний автобіографізм». Вміти пояснювати специфіку різних форм автобіографічних творів (щоденники, мемуари, спогади, офіційні автобіографії, автобіографічна проза).	Проблемні завдання
2 / 2	Тема 4. Автобіографізм Григора Тютюнника як ретроспективна прозова	Вміти умотивувати автобіографічний характер аналізованих творів Григора Тютюнника, виявляти основні аспекти представлення авторської свідомості	Питання

	розповідь.	та свідомості автобіографічного персонажа.	
2 / 2	Тема 5. Автобіографізм «загубленої дитини» у творчості Григора Тютюнника.	Вміти обґрунтовувати критерії розпізнавання прихованого автобіографічного матеріалу (послідовність, повторюваність, частотність звертання до однієї і тієї ж ситуації чи проблеми, болісні колізії тощо). Розмежовувати художні біографії та автобіографії на рівні текстових структур	Питання Проблемні завдання
2 / 2	Тема 6. Елементи «самотворення» автора у творах В.Близнеца та Є.Гуцала.	Вміти аналізувати поетику автобіографічних прийомів, обґрунтовувати психологічні аспекти художньої автобіографії, специфіку трансформації життєвого матеріалу у текстову цілісність	Питання

Формування програмних компетентностей

Індекс уматриці ОНП	Програмні компетентності
ЗК 02	Світоглядна. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань.
ЗК 03	Комунікативна. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність до ефективного комунікування; навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації; здатність аналізувати зміст думки та її структуру в процесі спілкування.
ЗК 08	Науково-дослідницька. Здатність виконувати навчально-дослідні завдання; володіння науково-дослідними методами відповідного фахового спрямування. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність.
ФК 01	Філологічна. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ; володіння ключовими поняттями мовознавства та літературознавства, теоріями і методами філологічного аналізу, особливостями розвитку філологічної думки у певну історичну епоху та у сучасному контексті розвитку гуманітаристики.
ФК 03	Літературознавча. Знання про основні тенденції розвитку і своєрідність літературного процесу, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів і жанрів української літератури, історії зарубіжної літератури, фольклору.
ФК 06	Літературознавчо-критична. Здатність осмислювати мистецтво слова як систему систем.
	Програмні результати навчання
ПРН 1	Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних інноваційних методів. Інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі.
ПРН 4	Здатність об'єктивно оцінювати науково-методичну інформацію; вільно обирати шляхи науково-методичного пошуку; професійно застосовувати наукові знання в освітній діяльності.
ПРН 5	Здатність застосовувати профільні знання у підготовці до уроків з української літератури, зарубіжної літератури.
ПРН 6	Здатність здійснювати вибір методів, форм і засобів навчання, спрямованих на розвиток здібностей учнів. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Аврахов Т. Художня спадщина Григора Тютюнника і спроба наукового осмислення і оцінки // Українська мова і література в школі. 1990. №3. С. 13-18.
2. Авто-био-графия. К вопросу о методе. Тетради по аналитической антропологии № 1. М.: Логос, 2001. 438 с.

3. Близнець В.С. Діти війни і книги про них // Література. Діти. Час.: 36. літ.-критич. ст. про дитячу літературу. К.: Веселка, 1980 Вип 5. С. 28–35.
4. Гримич Г. Портрет зовнішній і психологічний // Дніпро. 1968. №9. С. 153–159.
5. Гримич Г. Композиція – характер – ідея / З творчої спадщини Є.Гуцала // Дніпро. 1969. № 12. С. 128-136.
6. Гундорова Т.І. Шістдесятництво: метафора, ім'я, дім // Коцюбинська М.Х. Мої обрії: В 2 т., К.: Дух і література, 2004. Т. 1. 2004. С. 4–10.
7. Гончар О. Т. Як звук павутинки // Як звук павутинки: 36. літературно-критичних статей, нарисів про В. Близнеця. К.:Дніпро, 1987.
8. Дончик В.Г. Подвижництво (До 60-ліття від дня народження Євгена Гуцала) // Дивослово. 1997. № 1. С. 12–14.
9. Захарчук І. Проекція дивака у творчості Гр. Тютюнника // Дивослово. 1998. № 10. С. 9–12.
10. Зборовська Н. Стильовий портрет шістдесятництва // Слово і час. 2001. №12. С. 26 – 42.
11. Мацапура В. Літературний психологізм та його роль у художньому творі. Основні форми і прийоми // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. 2000. №1. С.41–43.
12. Ніколаєва І.В. До питання про категорію художнього психологізму // Проблеми психологізму у західноєвропейських, американських та слов'янських літературах: 36. наук. праць. К., 1991. С. 4 – 10.
13. Фашенко В.В. У глибинах людського буття. Етюди про психологізм літератури. К., Дніпро, 1981. 280 с.
14. Хализев В.Е. Теория литературы. М., Высшая школа, 1999. 398 с.
15. Хропко П. П. Світ дитини в автобіографічних оповіданнях Івана Франка // Література. Діти. Час. Вип. 6. К., 1981.
16. Кава В. Діти і дорослі живуть поруч / В.Кава // Література. Діти. Час.: Збірник літературно – критичних статей про дитячу літературу. К: Веселка. 1978. Вип. 3. С. 115 – 119.
17. Косенко Ю. Герої Віктора Близнеця // Література. Діти Час. Зірник літературно-критичних статей про дитячу літературу. К., 1978. Вип. 3. С. 174–178.
18. Литвин В.С. Концепція художньої деталі // Дивослово. 1998. № 11. С. 9–12.
19. Масловська Т. Ще раз про шістдесятництво // Слово і час. 1999. № 11. С. 33–37.
20. Медуниця М. Що написано пером: про творчість Євгена Гуцала // Кур'єр Кривбасу. № 135. С. 146–157.
21. Мороз Л.З. Григорій Тютюнник: нарис життя і творчості. К. :Дніпро, 1991. 206 с.
22. Пахльовська О. Українські шістдесятники: філософія бунту // Сучасність. 2000. № 4. С. 65–74.
23. Святовець В.Ф. Мистецтво художня деталі та подробиці //Українська мова і література в школі. 1993. № 11. С. 205.
24. Слабошпицький М. Ф. Дитинству віддана // Література. Діти. Час. Збірник літературно-критичних статей про дитячу літературу. К.: Веселка, 1980. С. 28–35.
25. Шевченко А. Феномен Євгена Гуцала // Дивослово. 2003. № 3. С. 22.

Додаткова:

1. В'язовський Г. Творче мислення письменника: Дослідження. К., Дніпро, 1982. 335 с.
2. Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / Автор-укладач Ковалів Ю. І. Т 2. – К., Академія, 2007. – С. 292 – 293.
3. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Т.Гром'яка, Ю.І.Коваліва, В.І.Теремка. К., Академія, 2006.
4. Фашенко В.В. Із студій про новелу. Жанрово-стильові питання. К.: Рад.письменник, 1971. 315 с.
5. Хороб М. Пейзаж як засіб психологічної характеристики героя в новелах Євгена Гуцала // Традиції і новаторство в українському літ процесі: Збірник наукових праць. К., 1983. С. 66–79.
6. Шістдесятництво як явище, його витоки і наслідки // Слово і час. 1997. № 8. С. 40–55.
7. Юнг. К.Г. Божественный ребенок; [пер. с нем. Д.В.Дмитреева, Т.А.Ребеко]. М.:Олимп, 1997. 399 с.

Інтернет-джерела:

1. Страх // Психологически термины и понятия [Электронный ресурс]: словарь [ред. Борнесс Э. Мур, Бернард Д. Фаин]. Режим доступу: <http://www.google.com.ua/>

Оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс виставляється таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Тема 1 Автобіографічний дискурс літератури для / про дітей XX – початку XXI століття.	10
Тема 2 Автобіографічні рефлексії у прозових творах шістдесятників.	10
Тема 3 Автобіографізм як вияв внутрішніх станів «незвичайної дитини».	10
Тема 4 Автобіографізм Григора Тютюнника як ретроспективна прозова розповідь.	10
Тема 5 Автобіографізм «загубленої дитини» у творчості Григора Тютюнника.	10
Тема 6 Елементи «самотворення» автора у творах В.Близнеця та Є.Гуцала.	10
ІНДЗ (літературний есей)	20
Підсумковий контроль	20

До силабусу додаються такі матеріали:

Навчально-методичний комплекс:

- а) лекційний матеріал;
- б) плани практичних занять;
- в) тематика ІНДЗ;
- г) завдання для підсумкового контролю.